

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

5 Nunquid nam ecclesiastico statui condecens sit inter alias possessiones
castra, vasallosque, ac iurisdictionem ciuilem habere

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

fidentis quam indigentij venit existimandum. Exempli gratia. Sunt Itali episcopi, qui cum decimas non habeant, vix habent unde viuere queant. Illis ergo nullus aut perquam exiguus iniiciendus est scrupulus, si eleemosinas non faciant. Immo & præter illos sunt etiam, qui quamuis decimis fruatur, proueniunt illis tamen a deo tenues & malignæ, ut si sextam aut minorem partem in pauperes refundat, satis sint fecisse celandi. Qui autem duotriue millia ducatorum, & eo amplius habent profecto nisi vel quintam vel saltem sextam partem distribuunt, non debent existimare, se abunde præceptum compleuisse. Quorum aut reditus viginti aut triginta millia exuperant, profecto maiorem deberent elargiri partem. Hæc autem exempli gratia dicta sunt, nam & temporum calamitas, ut dicebam, & pauperum frequentia rigorem potest augere præcepti. Quod autem de episcopis dictum est, id de reliquis etiam sacerdotibus suo gradu intelligendum, ac de ijs præsertim, quibus animarum cura incumbit, atque adeo de religiosorum monasterijs, quibus prouentus redundant. Quocirca non debent episcopi ob id securius pacare conscientias, si in eleemosinis erogandis remissiores sint, quod vinculo iustitiæ ad restitutionem non teneantur, satis se proinde facturos arbitantes, si in mortis articulo sacramento penitentia eiusmodi culpas abluant. Nam cum etiam præceptum misericordiae, de quo præfati sumus, sub reatu mortalis criminis obliget, inde satis debent exterreri, ut fidem Deo suo illegam seruent, præterquam quod quamuis lex eos iustitiæ ad restitutionem non obliget, deberit profecto eorum confessarij, tam durante vita quam in mortis articulo, eis quos pauperum negligente nouerint, per modum sacramentalis satisfactionis largissimas eleemosinas imponere, ut eodem propemodum res recidat, ac si lege iustitiæ ad restitutionem tenerentur. Modus autem eleemosinarum Christo gratissimus est, ut in præsentibus pauperes sint diuites benigni. Non quidem inficias ierim, quin ubi hospitalia extructa non sunt, laudabile episcopo sit eorum fabricis vacare, atque adeo ecclesiarum ruinas reficere. Attamē quod

ut suum nomen perpetuo celebret, in ædificijs ampliandis & perornandis ea infumat, quibus presentibus pauperibus succuri posset, ne fame perirent, non solum vanum, sed & profecto perniciosum, & Christo ingratissimum est. Quod enim ait, Pauperes semper habebitis vobiscum, id moniti auribus exhibet, ut cura nos eorum pauperum angat, qui nobiscum sunt futuris enim miseris per futuros Deus misericordes prospiciet. Atque ex his argumentorum solutio colligitur, quæ in vertice quæstionis proposita sunt.

Ad primum nemque respondetur, quod etsi lege iustitiæ non magis episcopi vinciantur, quam diuites seculares, tamen tamen strictiori misericordiae nexu.

Ad secundum autem respondetur, quod etsi accidere possit ut laicus præ nimia diuinarum exuberantia vrgentius ad eleemosinas obligetur, quam episcopus, tamen episcopi ceteris paribus ratione sui status pressius ac vehementius vrgentur.

Ad secū
dū arg.

ARTICVLVS V.

Utrum ecclesiastico statui concedens sit inter alias possessiones castra vasallosque ac iurisdictionem ciuilem habere.

Quoniam articu. 3. inter alia ecclesiastica bona de oppidis meminimus non ab re fuerit, de hoc possessionum genere articul. quintum adhibere. Apparet namque ecclesiasticis Antistitibus atque alijs dignitatibus minime congruere castra & oppida possidere, aut vasallos ciuili iurisdictione gubernandos. Primum, quod ecclesiasticus status, spiritualis est, atque adeo Christi obsequio totus mancipatus, ciuili autem status totus est secularis, atque in rebus temporalibus positus, ubi plurimum iniquitatis commiscetur. Quare ut lux & tenebræ, differre videntur. Ait Paul. 2. ad Corin. 6. Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Secundo ecclesiasticus ordo in secessu potissimum silentioq;

Primū
argum.

Paulus.

Argu. 7.

Ppp 2 contem-

- contemplationis positus est, civilis autem libus fraudibus, atque alijs id genus negotiorum turbinibus expositus, quibus necesse est Antistitum mentes à sua quiete sepe numero deturbari, eo potissimum, quod causæ sanguinis in illo foro agitantur, quibus ne se cruentet, omnis clericus prohibetur, non ergo illis congruit eiusmodi turbulentis rebus præcesse, sed illa omnia posthabere. Tertiam de præfco more antiquæ legis, sumitur argumentum. Leuitis namque nulla possessionum fors consignata fuit, sed solum decimarum subsidium. Sed & de Christi exemplo quartum adhibetur. Nam, vt libro quarto, sub titulo de domino, dicebamus, & super capit. 1. Matthæi, laius contrastruimus, nullum ipse seculari regnum huius mundi accepit, sed tantum fuit rex regni caelorum. In res autem temporales ea fuit præfco, quatenus homo, potestate contentus, vt in ordine ad finem redemptionis, quando ad eundem finem opus esset quibusuis temporalibus vteretur. Id quod illic significauit, vbi dixit. Regnum meum non est de hoc mundo. Et vbi Luc. 12. petenti vt inter se & fratrem iudicaret, respondit? Quis me constituit iudicem aut diuitem super vos? Et alibi saepe, ergo neque suos administratos civilis iurisdictione debet. Quinto, Eiusmodi iurisdictione & secularis in vasallos potestas ad superbium factum & mundi extollentiam episcopos exagitat, que humilitati ac modestiæ, quæ illis Christus instituit ex diametro aduersantur, secundum illud eius admonitum, Matthæ 20. Scitis quia principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus, sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Non ergo ecclesiasticis dignitatibus decorum est, sed plurimum indecorum eiusmodi secularibus iurisdictionibus splendescere, multoque minus conuenire videtur religiosi monasterijs, per quorum ingressum seculo renuntiat, omnesque seculares pompæ post terga relinquuntur.
- Argu. 3.** Tercio demum arguitur. Ciues illi sunt præsidibus in causis civilibus & criminalibus committendi, à quibus decentius gubernentur. Seculares autem non possunt in eiusmodi causis per ecclesiasticos rite & recte gubernari, tum quod illos non decet civilibus legibus imbutos, tum præfertim, quod illa auctoritate non polent, vt subditi sint terrori, qui ad arcedendam humanam audaciam, perquam necessarius est. Inimò vtique adeo videtur præfco in rebus civilibus præfco, vt despicientes eos subditi ad regias causas suas causas deuoluant. Quæ ratione admonet nos Paulus ad Timotheum vt nemo militans Deo implicet se negotijs secularibus. Et Christus duobus gladijs fuit contentus, qui essent distincti, & sicuti in caelo, ita & in terra voluit duo esse luminaria, nempe auctoritatem sacram Pontificum & regalem potestatem, vt habetur 96. distinctio. canon. duo. Haud ergo expedit civilem iurisdictionem cum ecclesiastica commisceri. In contrarium est Christianorum vsus à Syluestri, & Constantini seculo per sanctissimos patres atque orthodoxos Cæsares, & reges approbatissimus, per quem constat non solum primam ecclesiæ sedem, verum & alias inferiores eiusmodi donationibus esse decoratas, in quibus permulti habentur vasalli, non solum episcopis, verum & monasteriorum abbatibus subiecti.
- Argu. 4.** Questionem hanc non solum quia præfco tractatio eam exigebat hic atterere statuimus, verum, quia hisce diebus de illa controuertitur. Duo tamen sunt eiusmodi questionis membra. Vnum verum ad ecclesiæ decorum: concedens sint eiusmodi civili auctoritate fungi. Secundo, vtram propter aliquam emergentem necessitatem reipublicæ ecclesiasticæ, vel civilis expediat eadem castra, & vasallos secularibus vendere. Et quidem de secundo non constitui, ad dicendum me ita multum insinuare, quia cum negotium sit ad Summum Pontificem, asque ad Cæsarem atinens, non est meum, nisi interrogatum respondere.
- Argu. 5.** Ad priorem ergo quæstio. partem vna eademque affirmatiua conclusione more nostro respondetur. Consentaneum ecclesiasticæ auctoritati fuit inter alias rerum temporalium dotes & hac quoque insigniri, vt castra, imò vero vt res cū potestate vt iusq. gladij sub
- Argu. 6.** Sexto demum arguitur. Ciues illi sunt præsidibus in causis civilibus & criminalibus committendi, à quibus decentius gubernentur. Seculares autem non possunt in eiusmodi causis per ecclesiasticos rite & recte gubernari, tum quod illos non decet civilibus legibus imbutos, tum præfertim, quod illa auctoritate non polent, vt subditi sint terrori, qui ad arcedendam humanam audaciam, perquam necessarius est. Inimò vtique adeo videtur præfco in rebus civilibus præfco, vt despicientes eos subditi ad regias causas suas causas deuoluant. Quæ ratione admonet nos Paulus ad Timotheum vt nemo militans Deo implicet se negotijs secularibus. Et Christus duobus gladijs fuit contentus, qui essent distincti, & sicuti in caelo, ita & in terra voluit duo esse luminaria, nempe auctoritatem sacram Pontificum & regalem potestatem, vt habetur 96. distinctio. canon. duo. Haud ergo expedit civilem iurisdictionem cum ecclesiastica commisceri. In contrarium est Christianorum vsus à Syluestri, & Constantini seculo per sanctissimos patres atque orthodoxos Cæsares, & reges approbatissimus, per quem constat non solum primam ecclesiæ sedem, verum & alias inferiores eiusmodi donationibus esse decoratas, in quibus permulti habentur vasalli, non solum episcopis, verum & monasteriorum abbatibus subiecti.

SOTO
de Iustitia
Legibus
DIE
13

sub suo habere dominio. Conclusio hæc
Probô. vel inde maxime probatur, quod Christiani-
 ssimi Imperatores tempore sanctissimo-
 rum Pontificum eiusmodi donationibus
 ecclesiam honorarunt. In primis Constā-
 tinus ille Magnus, maximusque Christia-
 næ religionis cultor & fautor, inter alia pri-
 vilegia quibus ecclesiam accumulavit &
 hac etiam eam auxit auctoritate vt Rom-
 cum alijs vrbibus Apost. seddi donauerit.
 Et Theodosius postea tempore Ambratq;
 alij deinceps multi catholicorum Cata-
 res id genus donationibus ecclesiam locu-
 petarunt, quas quidem nisi vt sanctum ha-
 beretur, neque ipsi obtulissent, neque illi
 sancti Antistites accepissent. Accedit quod
 vt nostrarum Annales tradunt. Christiani
 Hispaniarum reges cum Mauros expro-
 uincia bellis depellebant pro partis victo-
 rijs de eisdem castris atque opibus, que
 de hostium manibus eripiebant, offerebāt
 ecclesie, non solum episcopales sedes illo
 modo augendo, verum & monasteria vi-
 tiusque sexus fundando & diuando. Quod
 ergo illi Christi amantes fecerunt, omni
 potius ratione defendendum est, quam ali-
 quo pacto condemnandum. Ratio ergo,
 quâ illi ecclesiarum fundatores sibi in ani-
 mum inducebant, hæc erat, quod cum tem-
 poralia omnia propter spiritualia, in corū-
 que seruitium condita sint, & homines (quod
 nostrum ingenium est) rerū istarum splen-
 dore maxime moueantur, nam cognitio
 nostra, vt natura docet, a sensu incipit, ope-
 rapretium existimarunt ecclesiam non lo-
 lum sanctis legibus instituire, verum & re-
 rum facultatibus instruere & fulcire, vt
 Christiano populo illam representans ma-
 iestatem, maiori haberetur in pretio & ve-
 nerationem. Eadem enim de causa, vt no-
 biles atque illustres sacris initiarentur, qui
 ecclesie essent stabilimentum, iura permit-
 tunt, vt duo possint habere sacerdotia, vt
 haberet cap. de multa. de præben. Haud
 equidem nescio statim obmoliri quemquā
 posse huic sententiæ argumenta. Primum
 ab Apostol. exemplo & præcorum præsu-
 lum, qui huiusmodi factus præ nimia sua
 humilitate abiegebant. Secundo ab absur-
 do, vsu namque & experimento comper-
 tum est, huiusmodi secularis episcoporum
 possessiones multa atulisse incommoda,
 videlicet non solum bella & eorum defen-

sionem, sed etiam hæresum turbas & re-
 bellionum insultus, aduersus ecclesiam
 Germaniæ namque, atque Angliæ hoc in
 causa etiam ponitur turbatarum rerum,
 quod neque principes seculares ferre æ-
 quo animo poterant episcoporum potestatis.
 Immo & religiones ipsas inde pluri-
 mum videmus labefactatas, quod immo-
 dicis diuitijs abundant.

Ad primum autem respondetur, vt
 libro nono, sub titulo de decimis dice-
 bam quod si omnes episcopi & ecclesie
 prælati essent. vel sicut Petrus, vel sicut
 August. aut Martinus, aut Nicolaus, vt
 sanctitate possent a Christiano populo
 benevolentiam ac reuerentiam captare,
 forsitan non esset opus ecclesie eiusmodi
 subsidis temporalibus fulciri. Sed tamen
 quia tam numerosam multitudinem epi-
 scoporum ac sacerdotum, quam est eccle-
 sie necessaria, illa religione pollere,
 non est possibile, consultum alio modo
 est, vt existimatio ecclesie conseruetur, &
 sint qui quodammodo virtutum, litera-
 rumque culturam horum respectu ani-
 mentur.

Ad secundum autem respondemus, vt
 sæpe consueuimus, quod humanis mori-
 bus non potest vlla vel ratio vel prudentia
 ita providentes mederi, quia tempo-
 rum iniquitas omnia corrumpat. Negari
 enim non potest, quin ecclesiarum diuitie
 multa spiritualibus rebus pericula consti-
 tent, sed forte maiora crearet paupertas,
 nisi, quod impossibile est, sacerdotes &
 populi omnes sancti essent. Experimur e-
 nim vbi episcopi pauperes sunt, in nullo
 haberi pretio, & mendicantes sacerdotes
 præter eos qui intra claustra nutriuntur,
 vilipendio haberi, & sic omnia ecclesia-
 stica pensundari. Et re vera antistites nisi
 vllam secularem etiam habeant potesta-
 tem, vix possent vitia castigare. Im-
 mo etiam in Germania, nisi catholici eccle-
 siarum præfules potentatibus secula-
 ribus subnixi essent, omnia essent iam
 fortasse à tyrannicis hæreticis obtrita, &
 consumpta. Quocirca, vt argumento re-
 spondeamus, principium secularium am-
 bitio, & inextinguibilis sitis qui ecclesiasti-
 cis sua bona semper inuident, quibusque
 eos expoliare armis ac technis cupiunt,

Rô qua
 re Chri-
 stiani.
 Princi-
 pes olim
 ecclesiã
 tâ mul-
 tis opib.
 ditant.

Prima
 obiectio
 cõtra p-
 fatam af-
 fertionẽ
 Secũda.

licet causa fuerit ut ecclesiasticum statum contenderint demoliri, nullum est argumentum quod ecclesiam non deceat eiusmodi facultatibus pollere, tamen diffidentum non sit, quin excessus in hoc sicuti in omnibus alijs rebus accidere possit, videlicet ut nimium plusque iusto locupletentur ecclesiae. Nam ut historia Exod. 36. prodit, cum videre Moyses tanta animi promptitudine populum aurum & purpuram, & reliqua ad ornatum & cultum tabernaculi necessaria afferre ut exuberarent, praecanis voce cantari iussit ac prohiberi, ne vir aut mulier quidquam ultra amplius offerret in opus sanctuarij.

Adiungitur in fauorem eiusdem conclusionis ius etiam naturale. Nam cum reges cuncta per se gubernare nequeant, sed necesse habeant Comitibus, atque alijs potentatibus partem iurisdictionis committere, dum tamen semper penes eos suprema potestas resideat, non est cur ecclesiastici antistites ab huiusmodi functione obigantur. Sane cum ipsos, si eorum statum spectes, credendum est tum iustus & aequus, tum etiam mitius & maiori cum beneuolentia subditorum lites & causas, aut composuituros, aut iudicatuuros, maiori que ex charitate vitia iudicatuuros. Hac enim confidentia freti antiqui reges, huiusmodi iurisdictiones illis committebant nempe quia fore certo sperabant ut tanquam patres filios essent subditos tractaturi. Quapropter praesertim secum agi ciues existimabant, cum ecclesiae iurisdictioni subdebantur. Et re vera, ut absit inuidia verbo, nisi ubi ecclesiasticus dominus corruptissimus est, experimento didicimus multo minoribus exactionibus ecclesiasticorum subditos premi, quam secularium dominorum. Nihil in reges obloquimur, penes quos est summa potestas. Atque adeo ecclesiastici, qui secus faciunt in peiori sunt crimine, maiori que digni reprehensione. His veruntamen nihil obstantibus, diffidentum non est quin plures multo ciuiles iurisdictiones sint secularibus committenda, quam ecclesiasticis, nam illis ratione sui status natuum est illud regimen ecclesiasticis vero, accessorium. Accedunt huc & sanctorum testimonia. Aug. namque in illa quinquagesima citata epistola ad August.

Bonif. comitem, egregie laudat Constantini religionem, vel inde etiam quod ecclesiam eiusmodi donationibus locupletauit, idemque laudat Hom. 6. super Ioan. & Melchisedech Papa eiusdem facti plurimum commendat can. futuram. 12. q. 1. nempe quod sedem Imperialem relinqueret, & beato Petro suisque successoribus pro futuram concederet. Et Vrb. in canone statim proximo, videntes, itidem institutum laudat, quod possessiones ecclesiae tradere non vendantur. Inter quas non dubium quin etiam essent vassalli. Patrocinaur eidem conclusioni & omnia testimonia supra citata, obnixae prohibentia ne ecclesiae bona alienentur. Idemque commendatur utroque can. Constantinus. 96. dist. & Iustin. in Authentico, de rerum ecclesiasticarum alienatione, collatio. 5. mirifice constabillire consolidare que studet immobiles cunctas ecclesiarum possessiones. Imo vero adeo sancta habenda est haec veritas, quod ecclesiae liceat immobiles possessiones nullo excepto genere habere, ut Vvicleff, vel de hoc etiam habitus fuerit haereticus quod Constantinum eo vituperabat, quod ecclesiam tam ample dotasset, ut refert Thomas Vvaldens. 1. 1. lib. 4. q. 39. Aiebat enim impius ille quod cum voluntas premissi Domini Christi ex euangelio non constare huiusmodi approbantis donationes, vituperio potius quam laudandam esset Constantino factum illud. Ex quo subinferebat ex illo tum temporis articulo ecclesiam capisse labascere.

At vero cum viticque liberum sit sua bona donare, & ecclesia non sit recipere inhibita, quamuis aliud non esset in euangelio testimonium hoc satis esset ad illius egregium facinus commendandum eo, potissimum, quod, ut iterum atque iterum diximus, tam sancti Pontifices non solum eas susceperunt, sed & conferentes facerent animarum, & ne vllus illas vel alienare vel invadere audeat sanctissime dehortati sunt. Male ergo de fide Catholica audire illum necesse est qui eiusmodi ecclesiasticas possessiones, aut contra ius diuinum donatas ecclesiae dixerit, aut non omni rationi & religioni esse consentaneas, Id quod per solutiones argumentorum clarius elucebit. Si autem hxc, ut res habet, uera sunt, attentas

ius naturale patrocinaur pieritg assertio. ni.

Melchisedech.

Vrb.

Iustin.

Vvicleff.

Vvaldens.

SOTO
de Iure
Legibus
DIE
13

Ciuiles iurisdictiones sunt crimine, maiori que digni reprehensione. His veruntamen nihil obstantibus, diffidentum non est quin plures multo ciuiles iurisdictiones sint secularibus committenda, quam ecclesiasticis, nam illis ratione sui status natuum est illud regimen ecclesiasticis vero, accessorium. Accedunt huc & sanctorum testimonia. Aug. namque in illa quinquagesima citata epistola ad August.

attentas oportet, Christianasque consideraciones adhibere antequam ecclesiasticæ sedes & sacra collegia de eiusmodi possessionibus deturbentur. Nihil enim aduersus reges obmurmurandum est, quos non est credibile aliter quam extrema necessitate constrictos quidpiam quod aliquem mali colorem præferat, a sede Apostolica petere, neque contra Pontificem Maximum, quem minui est opinabile quidpiam aliquid quam maruro consilio concedere. Attamen res est vique adeo magni momenti, vt nisi permultis prius in consilium adhibitis considerationibus nõ sit decernenda. Fatemur equidem calamitosa tempora, easse Christianæ reipublicæ creare pericula, vt etiam ex ecclesiasticis redditibus sint ad illa propulandum auctoritate apostolica conquirenda subsidia. At vero antequam huiusmodi ecclesiæ dotationes secularibus diuendantur, primum omnium explorandum summa fide est, an causa ingruat vere necessaria. Mox oculate medietur ecclesiæ, aliquo modo inde decoloretur ecclesiæ, aliquodue honoris detrimentum accipiat, nam si res ita habet, omnia sunt temporalia posthabenda, eis potissimum temporibus quando hæretici & verbis & factis ecclesiæ suis dotibus denudare contendunt, atque adeo paupertate obcurare. Si enim catholicorum facta eorum ausibus responderint, approbare eorum dogmata videbimur. Deinde & id quoque considerate attendendum, vtrum regia maiestas & ciuilibus reipublicis inde maius capiat emolumentum, nam si que ecclesiis inferuntur, regi aut reipublica accrescerent, inde posset ratio huiusmodi venditionis vires aliquas acquirere. Tamen quod in alios seculares dominos transfundantur, videndum est, an expedientius sit regi, eo potissimum, quod illa pretia que ecclesiis refunduntur, ex regijs possessionibus subtrahuntur, sed magnates sunt qui illa ratione pinguescunt. Tertio, & id quoque ex charitate pensandum, vtrum eiusmodi venditiones in rem sint subditorum, nempe an credendum sit, cum tanta beneuolentia & charitate tractandos fore a secularibus possessoribus, quam ab ecclesiis supportantur. Et quarto nihilo minori consilio perpendendum, quod cum Papa pa-

ter sit ecclesiarum. reges autem patroni, licet possint ab ecclesiasticis subsidia poscere, id tamen tunc fas erit quando secularium tributa non suffecerint. Sunt enim præ omnibus qui vel ratione sanguinis vel alijs priuilegijs a tributorum exactiõne eximuntur, immunes custodiendi. Supra hæc autem omnia, quando ad ecclesiasticos recurrere necesse esset, deberet ab omnibus æqua libra eiusmodi subsidium exigi. Vnde si qui vasalli habent ob id præ alijs grauentur, nulla id ferre valebit æquitas, nam cum vasalli pretio neque modicum æstimentur, illos suis dominis eripere, non repenso pro illis pretio, sed præcilia prouenturum compensatione facta, iustitiæ lex ferre non videtur. In summa, consulendi sunt sanctorum canones, qui vt supra diximus istiusmodi alienationes omnimode vetant. Ait enim Bonifa. 12. q. 1. Nulli liceat ignorare, omne quod Domino consecratur, siue fuerit homo, siue animal, siue ager, vel quidquid semel fuerit consecratum, sanctum sanctorum esse Domino, & ideo inexcusabilem quid illud eripuerit vel iuuauerit, nempe quia non hominibus tantum, sed Deo ipsi consecratum est. Quare Gregor. capite subsequenti, excommunicationi cum vult subiacere, qui etiam concessione regis quidpiam tale possederit. Idemque sanctissime cauit Nicola. Papa, can. de rebus, eadem causa & quæstione videlicet vt si quæ semel Deo contributa atque dicata sunt, & postea sub occasione principum inuaduntur atque diripiuntur, excommunicationis vt dicta vique ad emendationem possessor coarceatur. Hec non dubium quin sanctissimus Papa & iustissimus quisque regum diu ac multum sint meditaturo, antequam tam antiquis tamque sanctis iuribus ecclesiæ expolient nimirum inter alias Dei vtrones & hanc quoque extimescentes, & ne ipsos de suis permitat Deus deturbari. Nam si olim reges hæc suarum victoriarum vota esse ducebant, vt tum Deo gratias referrent, tum ecclesiasticum ordinem, qui pro se preces funderet, gratum haberent timendum est, ne si eodem honore, & iterum possessiones, ecclesiæ priuentur, & orationes priuatum tepescant, & regum victoriarum non sint adeo frequentes.

Bonifa.

Gregor.

Nicola.

Ad primū arg. Ad primum igitur argumētum respon-
detur, quod quamvis ecclesiasticus ordo
spiritualis sit, atque in hoc a civili tempo-
ralique republica distans, nulla inde tamē
repugnantia emergit, quo minus possit ec-
clesiasticus præful ciuibus civiliter præside-
re. Nam virtus iustitiæ, adeo rebus spiritua-
libus non obuersatur, vt inde maxime vi-
res splendoremque accipiat. Neque locus
Pauli adductus, huc pertinet, sed ad com-
mercium fidei cum infidelibus. Ait en-
nim. Nolite iugum ducere cum infideli-
bus. Quæ enim participatio iustitiæ cum
iniquitate? &c. vnde concludit, Aut quæ
pars fidei cum infideli? Vnde similiter ad
secundum respondetur, quod etsi episcopa-
lis dignitas plurimum debeat contempla-
tioni vacare, potest nihilominus homines
probate vitæ ac eruditionis causis seculari-
bus audiendis, præficere, qui ad se sepe
recurrant. Debet enim episcopus & Ma-
riam agere, & Martham. Quod quidem si-
ne hoc quod sanguinis sententiam per se
proferat, perficere potest.

Ad tertium arg. Ad tertium autem respondetur dispa-
rem rationem inter legem nostram & Mo-
saicam in ergo. Etenim cum terram il-
lam Deus populo donasset, voluit tribum
Leui, vt templo esset totus adductus, a ne-
gotio agriculturæ subleuare, atque hac ra-
tione nulla est consignata eis fors. In no-
stra tamen præter decimas possunt Chri-
stiani sua bona ecclesiæ donare. Et quan-
tum ad iurisdictionem non verabatur sa-
cerdotes illam habere. Imò multum tem-
poris penes sacerdotes regimē populi per-
durauit, quoniam sacerdotium illud non
illum gradum spiritualiter annexum ha-
beat quem nostrum. Quartum autem
quod de Christi exemplo sumitur argu-
mentum, maiorem præ se fert energiam,
quippe qui civile regnum mundi non ac-
cipit. Ad id nihilominus respondetur, il-
lud duntaxat inde colligi quod potestas spi-
ritualis non consistit republica civiliter ad-
ministranda. Haud tamen subinde inter-
dicitur, quo minus ecclesiastici præful an-
exas habere possint suis sedibus eiusmodi
iurisdictiones.

Ad quartum arg. Ad quintum respondetur, quod etsi ab
eiusmodi potentatibus quadamtenus pa-
teat ad superbiam præcipitium, tamen res
de sui natura existimanda est. Natura au-

tem & conditio eorum qui ecclesiastica di-
gnitate polent, vt supra diximus, est perfe-
ctionis status. Et ideo omnia hæc caduca
& lubrica secularia sic debens possidere, vt
omnia inde pullulantia pericula vincere
possint. Quod autem de religiosorum mo-
nasterijs subditur, quibus minus, congrue
re eiusmodi factus apparet, respondetur,
in primis monachales ordinis, quibus clau-
stra mendicatum exire non licet, necesse
est auctioribus opibus abundare, ne eos
inopia de sua quiete pertubet. Fuerunt en-
nim semper illa religionis instituta quam
maximè ecclesiæ vtilia, quæ si suum decorem
seruent, maximo sunt fauore fouen-
da. Et inter alias ratio cur illis oppida cum
iurisdictione oblata sunt, fuisse creditur vt
expeditius possent ac quietius suos prouen-
tus colligere. Neque profectio eorum insul-
tato repugnat eiusmodi vasallos perido-
neos ministros gubernare. De qua re quæ
plura locuntur iura.

Ad sextum denique & postremū, quod
rem districtius videtur vrigere, responde-
ntes fatemur, quod nullatenus ecclesia-
stici valent suos vasallos nisi regio fauore
regere ac gubernare. Nam si rex penes
quem summa sita est potestas iurisdictioni-
bus sua inferioribus non fauet necesse est
omnes corrumpere. Sed si hoc argumentum
alicuius esset energie, pari vigore proba-
ret, quod neque antistites decet ecclesiasti-
cas habere iurisdictiones, quoniam nisi
per regiam auctoritatem sustententur, sit-
tius esset de medio tolli. Si autem ex ec-
clesiasticorum tribunalia, siue civilia siue ec-
clesiastica, perinde atque reliqua omnia,
quasi sua propria, à suisque prædecessori-
bus indulta confouerent, nihilo mino-
ri decentia & auctoritate eccle-
siastici suos subditos gu-
bernaret, quam secu-
lares. In viro-
que enim
ordine sunt qui bene, sunt
quoque qui male
suos magistrat-
us admini-
strant.